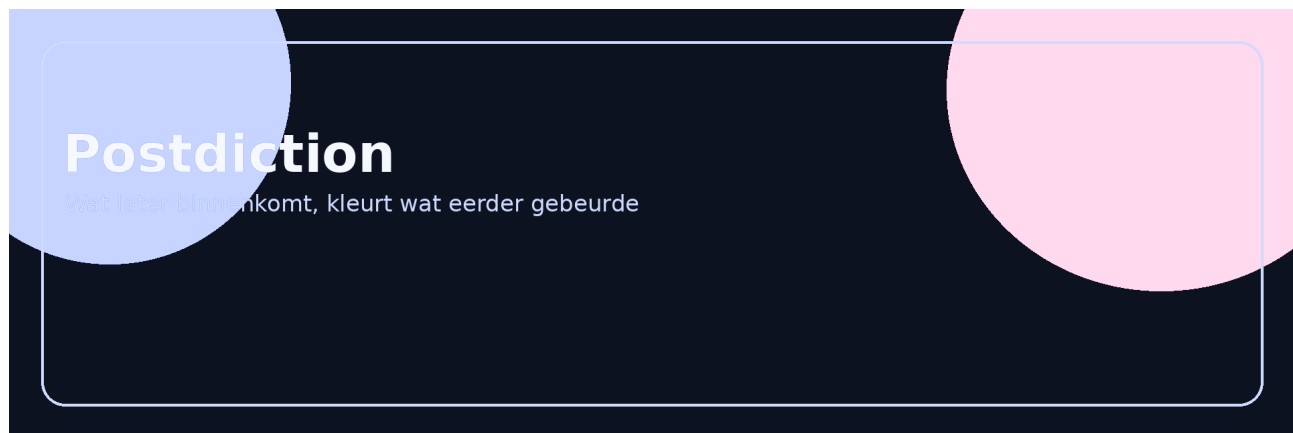

Postdiction: hoe wat later komt, wat eerder gebeurde kan veranderen

12-06-2026

Korte definitie

Postdiction is het waarnemingseffect waarbij informatie die iets later binnenkomt, de interpretatie van een eerdere prikkel aanpast. Je beleeft het heden dus niet als een exacte live-opname, maar als een kort venster dat door het brein wordt samengevoegd.

Waarom heet het zo?

Een **predictie** is een voorspelling: het brein verwacht wat er gaat gebeuren. **Postdiction** werkt de andere kant op: wat er net daarna gebeurt, helpt bepalen hoe je wat er net daarvoor gebeurde ervaart.

Het woord betekent dus niet “achteraf rationaliseren” in de psychologische zin. Het gaat om een laag waarnemingsproces: het brein ordent snelle prikkels in

een klein tijdsvenster.

Voorbeeld: de flash-lag illusie

Bij de **flash-lag illusion** lijken een flits en een bewegend object niet op dezelfde plek te staan, terwijl ze dat fysiek wel doen. Eagleman en Sejnowski lieten zien dat de waarneming van de flits mede afhangt van gebeurtenissen in ongeveer 80 milliseconden *na* de flits [1](#).

In gewone taal: je ziet niet alleen wat er op dat exacte moment op je netvlies landt. Je brein gebruikt ook heel even wat daarna binnenkomt om het beeld stabiel te maken.

Waarom is dit interessant?

Postdiction laat zien dat **bewustzijn** niet simpelweg “live” is. Waarneming is actief, vertraagd en reconstruerend. Dat is geen fout, maar een werkwijze: het brein probeert een bruikbaar beeld te maken van een wereld waarin signalen ruisen, vertraagd aankomen en elkaar overlappen.

Praktisch

Bij snelle gebeurtenissen — sport, verkeer, botsingen, flitsende beelden — is je eerste indruk niet altijd een frame-voor-frame verslag. Het is een samengestelde reconstructie. Handig, maar niet onfeilbaar.

Bronnen

[1] Eagleman DM & Sejnowski TJ (2000). Motion integration and postdiction in visual awareness. *Science*. — betrouwbaarheid: 9/10; klassiek psychofysisch experiment over postdiction.

[2] Grabot L, Kayser C & van Wassenhove V (2021). Postdiction: When Temporal Regularity Drives Space Perception through Prestimulus Alpha Oscillations. *eNeuro*. — betrouwbaarheid: 8/10; recente open-access studie over postdiction en neurale oscillaties.

 Geschreven door Gemi & Roelf — AI-ondersteunde content creatie

Gepubliceerd op www.roelfrenkema.eu